

Sygn. akt II BU 26/06

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 13 czerwca 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Józef Iwulski (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku J. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o świadczenie rehabilitacyjne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 czerwca 2007 r.,
skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia Sądu
Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych [...] z dnia 24 stycznia 2005 r.,

oddala skargę

Uzasadnienie

Wnioskodawca J. P. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych z dnia 24 stycznia 2005 r., zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego z dnia 6 października 2004 r. i oddalającego odwołanie ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 czerwca 2004 r.

Skarga została oparta na podstawie naruszenia prawa materialnego, tj. art. 138 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez uznanie, że przyznane skarżącemu świadczenie rehabilitacyjne stało się świadczeniem nienależnym, art. 84 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez uznanie skarżącego za osobę, która pobrała nienależne świadczenie pieniężne z ubezpieczeń społecznych oraz art. 18 ust. 4 w związku z art. 66 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa poprzez uznanie, że świadczenie rehabilitacyjne przyznane zostało skarżącemu bez podstawy prawnej, bądź prawo do niego ustało. Skarżący zarzucił także naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, polegające na nieuwzględnieniu przez Sąd okoliczności, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie kwestionował zasadności przyznania mu świadczenia rehabilitacyjnego.

W uzasadnieniu skargi podniesiono, że zaskarżone orzeczenie jest niezgodne z prawem, ponieważ Sąd drugiej instancji uznał wnioskodawcę za osobę pobierającą nienależne świadczenie całkowicie bezpodstawnie, skoro nie ziszczył się żaden z warunków określonych w art. 84 ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Nie zachodziły także przesłanki z art. 18 ust. 4 oraz art. 66 ust. 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, jak również wynikające z art. 138 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zdaniem skarżącego, Sąd Okręgowy w Ś. w sprawie VII U .../04 popełnił błąd, przyznając mu prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy od 25 listopada 2003 r., zamiast od dnia następującego po zakończeniu pobierania świadczenia rehabilitacyjnego. Skoro jednak konstytucyjny wyrok przesądził o dacie wypłaty renty, to pomimo równoczesnego pobierania przez skarżącego dwóch wyłączających się świadczeń z ubezpieczeń społecznych, nie ma podstaw do uznania, iż świadczenie rehabilitacyjne było nienależne. Skarżący podniósł, że niezgodny z prawem wyrok

Sądu Okręgowego wyrządził mu szkodę w postaci konieczności zwrotu pobranego wcześniej świadczenia rehabilitacyjnego w kwocie 5055, 60 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stan faktyczny uwzględniony przez Sąd drugiej instancji był jednoznaczny. Wnioskodawca J. P. wystąpił w dniu 27 października 2003 r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy. Decyzją z dnia 19 grudnia 2003 r. organ rentowy odmówił prawa do renty, przyznając ubezpieczonemu świadczenie rehabilitacyjne na okres od 25 listopada 2003 r. do 23 marca 2004 r. Od decyzji odmawiającej prawa do renty wnioskodawca odwołał się do Sądu Okręgowego, który wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2004 r. w sprawie U .../04 przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od 25 listopada 2003 r. do 27 października 2005 r. Do dnia 24 listopada 2003 r. wnioskodawca pobierał zasiłek chorobowy. W okresie od 25 listopada 2003 r. do 23 marca 2004 r. ubezpieczonemu wypłacono świadczenie rehabilitacyjne w łącznej kwocie 5055, 60 zł. Decyzją z dnia 23 czerwca 2004 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił, że świadczenie rehabilitacyjne wypłacone J. P. było świadczeniem pobranym nienależnie i zobowiązał ubezpieczonego do zwrotu wypłaconej z tego tytułu kwoty 5055, 60 zł. Sąd Rejonowy wyrokiem z 6 października 2004 r. uwzględnił odwołanie wnioskodawcy od tej decyzji, uznając że wypłacone świadczenie rehabilitacyjne nie było pobrane nienależnie, bowiem nie zostały spełnione przesłanki z art. 84 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Odmowa zastosowania przez Sąd pierwszej instancji powyżej wskazanych przepisów i ich zastosowanie przez Sąd drugiej instancji wynikały z odmiennej oceny okoliczności ubiegania się przez wnioskodawcę o rentę z tytułu niezdolności do pracy również na ten okres, przez który wypłacano mu świadczenie rehabilitacyjne, przyznane przez organ rentowy w związku z negatywnym załatwieniem wniosku o rentę przy jednoczesnym uznaniu, że ubezpieczony spełnił warunki uprawniające do świadczenia rehabilitacyjnego. Sąd pierwszej instancji przyjął w szczególności, że skutkiem wypłacania świadczenia rehabilitacyjnego, nawet wówczas, gdy ubezpieczony w tym okresie spełnia faktycznie przesłanki uprawniające go do renty z tytułu niezdolności do pracy, jest powstanie prawa do

renty dopiero z dniem zaprzestania pobierania świadczenia rehabilitacyjnego. Tym samym, przyznanie prawomocnym wyrokiem Sądu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy również na okres wcześniejszy nie może spowodować uznania pobieranego w tym samym czasie świadczenia rehabilitacyjnego za nienależne, bowiem nie ma możliwości stwierdzenia, że wypłacone zostało mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczenia albo wstrzymania jego wypłaty, co jest jednym z elementów definicji nienależnie pobranego świadczenia w myśl art. 84 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2007r., Nr 11, poz. 74 ze zm.).

Sąd Okręgowy, nie negując tego, że zgodnie z art. 100 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353 ze zm.), prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy powstaje z dniem zaprzestania pobierania świadczenia rehabilitacyjnego, wyraził jednak zapatrywanie, że ubieganie się przez ubezpieczonego o rentę z tytułu niezdolności do pracy również w okresie, na który przyznano mu świadczenie rehabilitacyjne, oznacza faktycznie kwestionowanie przez samego wnioskodawcę prawa do takiego świadczenia, skoro przesłanek uprawniających do renty i świadczenia rehabilitacyjnego nie można spełniać równocześnie. Tym samym uwzględnienie wyrokiem Sądu odwołania od decyzji poprzez przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy również w okresie, przez który wnioskodawca pobierał świadczenie rehabilitacyjne, jest równoznaczne ze stwierdzeniem braku prawa do świadczenia rehabilitacyjnego, co przy jednoczesnym pouczeniu wnioskodawcy o tym, że osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy nie przysługuje uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego, wypełnia definicję świadczenia pobranego nienależnie w rozumieniu art. 84 ust. 2 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Biorąc pod uwagę powyższe, wskazać należy, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, usytuowana wśród nadzwyczajnych środków zaskarżenia, mająca na celu uzyskanie odszkodowania z tytułu niezgodnego z prawem działania władzy publicznej przez wydanie orzeczenia, może odnieść zamierzony skutek tylko wówczas, gdy zarzucane w niej

naruszenie prawa ma charakter kwalifikowany, elementarny i nie może być rozumiana jako środek prowadzący do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych w odniesieniu do każdego wadliwego wyroku (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00, Dz. U. Nr 145, poz. 1638). Gdy się zważy, że przy wydawaniu każdego orzeczenia sądowego dokonywana jest wykładnia stosowanego prawa, z istoty swej otwarta na wielość możliwych interpretacji, za niezgodne z prawem można uznać tylko orzeczenie oczywiście sprzeczne z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo takie, które zostało wydane w wyniku wykładni oczywiście błędnej lub wadliwego zastosowania prawa widocznych bez głębszej analizy prawniczej. W związku z tym nie można stwierdzić niezgodności z prawem orzeczenia opartego na przepisie prawa, którego treść dopuszcza możliwość różnych interpretacji i gdy za każdą z nich przemawiają uzasadnione argumenty (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2006 r., II BP 1/05, OSNP 2006 nr 23 –24, poz. 351, z dnia 13 grudnia 2005 r., II BP 3/05, OSNP 2006 nr 21 - 22, poz. 323, czy z dnia 9 marca 2006 r., II BP 6/05, OSNP 2007 nr 3-4, poz.42).

Ocenie prawnej zaprezentowanej przez Sąd drugiej instancji trudno przypisać oczywistą wadliwość, skoro na skutek wyroku uwzględniającego odwołanie wnioskodawcy, tj. w zgodzie z jego żądaniem, ustalone zostało, że spełniał warunki uzasadniające prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy na okres przypadający po zakończeniu okresu zasiłkowego, co wykluczało jego uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego w tym samym okresie. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, osoba uprawniona do renty z tytułu niezdolności do pracy nie może bowiem równocześnie spełniać warunków uzasadniających pobieranie świadczenia rehabilitacyjnego. Tym samym niedopuszczalne jest uzyskiwanie tego rodzaju świadczeń z ubezpieczenia społecznego w zbiegu, czyli równocześnie, a zatem w razie zajścia takiej sytuacji, jedno z nich musi być uznane za wypłacone ubezpieczonemu faktycznie bezpodstawnie. Sąd Okręgowy, inaczej niż Sąd Rejonowy, przyjął, że takim świadczeniem w okresie od 25 listopada 2003 r. do 23 marca 2004 r. była nie renta z tytułu niezdolności do pracy, a świadczenie rehabilitacyjne wypłacone wnioskodawcy, biorąc pod uwagę prawomocny wyrok przesądzający o spełnieniu w tym okresie przez ubezpieczonego warunków

uprawnających go do renty. Takiej ocenie nie można postawić zarzutu oczywistej wadliwości w powyżej wskazanym rozumieniu, a zastosowanie do rozstrzygnięcia sprawy art. 84 ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest jedynie logiczną jej konsekwencją. Te same argumenty odnieść należy do postawionego przez skarżącego zarzutu naruszenia art. 18 ust. 4 w związku z art. 66 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz. U. z 2005 r., Nr 31, poz. 267 ze zm.), skoro rozstrzygnięcie Sądu drugiej instancji opierało się właśnie na stwierdzeniu braku po stronie skarżącego prawa do świadczenia rehabilitacyjnego. Przepis art. 138 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie stanowił zaś podstawy zaskarżonego wyroku (nienależnym świadczeniem, według Sądu Okręgowego, nie była renta z tytułu niezdolności do pracy, a świadczenie rehabilitacyjne), wobec czego nie mógł być przez Sąd naruszony. Usprawiedliwionej podstawy skargi nie może też stanowić zarzut naruszenia bliżej nieokreślonych przepisów postępowania, bo nie został skonkretyzowany w sposób, który umożliwia zajęcie wobec niego jakiegokolwiek stanowiska.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 424¹¹ § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji.